

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 2 frt 30 kr. minden további megkezdett 100 szög után 1 frttal több.

A kvóta megadva.

(D.) Nemzetünk drágán van eljegyezve Ausztriával. A politikai viszonyok hozták őket össze valamikor s azóta együtt haladnak, kevés szeretettel. De a szövetségnek fen kell maradnia, mert ha nem is szeretik egymást, hát kénytelen-kelletlen mégis erősebbek együtt, mint különválva. Ilyen a politika mindig; szövetségeket létesít, de a szív-érzelmekre nem ad semmit, mint sok modern házasság; fő előtte a külső siker és a lét biztosítása, bármely módon.

Igy vannak vele együtt közös költségeink is, melyekkel fizetjük a szövetséget. Bánffy hagyta ránk, hogy 3-4 millióval többet fizessünk az eddigi kvótánál és ezt a többletet meg is fogja fizetni a nemzet. Az a gonosz szellem úgy elrontotta a helyzetet, hogy a kvóta-emelést, ha nagyobb bajokat akar elkerülni, egy kormányelnök sem volna képes elhárítani tőlünk. Politikai s nem gazdasági indokok teszik azt elodázhatatlanná: az ausztriai bomlott állapot, a királyra való tekintet s a kormány-bukás elkerülése.

Mi ellenzékiek természetesen ellene vagyunk minden kvóta-emelésnek; mert hiszen adókkal túl vagyunk terhelve, s az

ország gazdasági helyzete eléggé válságos. De mikor a liberális urak annyit beszéltek és irtak gazdasági emelkedésünkről, hogy utoljára az osztrák, a jobb módú osztrák is megsokalta és azt mondta: ha gazdagabbak vagytok, akkor fizessetek is többet a közös költségekhez, mint eddig! Szavunkon fogott és sok politikai érdek játszik közbe, hogy a kvóta-emelést tényleg meg nem tagadhatjuk.

Innen érthető az ellenzék lojális eljárása Széll miniszterelnökkel szemben. Méltányoljuk helyzetét; tudjuk, hogy vesztett csata után ült a kormányzékbe; sok dolgot talált, a min ember alig változtathat. Ellenezzük, de nem obstruálunk; mert becsületes emberrel van dolgunk, a ki csak magasabb érdekek mentéséért ment bele, mert bele kellett mennie, a kvóta-emelésbe; aki le tudott volna mondani, amint lemondott; a boszniai okkupáció idején, ha azt a nemzet érdekében állónak látta volna. Tudjuk, hogy igaza van, midőn szerdán azt mondta a kvótatárgyalás közben az országgyűlésen: nem kerestem a miniszterelnöki széket, az események toltak előtérbe, lelkiismeretem és meggyőződéseim ereje vezet. Utam rögös, nem vezet virágos völgyekbe, hanem lakályos épületbe, mely reális alapokon nyugszik, mert illuziómentes. Így nem

beszélhetett Bánffy, nem is hihettünk neki, de hiszünk Széllnek.

Igy sodor bennünket a politika sok olyan dologba, a mit a helyzet ismerete nélkül bajos megérteni. Így történhetik az, hogy oly önzetlen jellemek is, mint Apponyi Albert gróf, belemennek abba, a mit éveken át elleneztek, mert a politikai téren a helyzetek változása szerint sokszor kell változnia az ember cselekvésének is, ha nem ábrándok után futkosni, de a való jót akarja szolgálni. Mily érdek az pl. most, hogy Ausztria bomlott állapota mellett legalább Magyarország legyen zavarmentes, a monarchia külső tekintélye megóvásáért; vagy hogy most ne legyen kormányválság, midőn semmi kilátás sincs arra, hogy a süllyedt Bánffykorszak után a becsületes Széll helyébe hasonló férfit nyerhessünk? Avagy mind-egy lehet-e ránk nézve, hogy Széll legyen-e miniszterelnök, vagy pedig a Tiszaiskola valamelyik bánffystája? Kvóta meglesz, akárkit tegyenek miniszterelnöknek; hát akkor inkább maradjon Széll, aki nem kereste a miniszterelnökséget, aki áldozatot hozott miatta s eddig igazságosnak bizonyult.

A kvóta-emelést gazdasági érvekkel igazolni nem lehet, még akkor sem, ha kimutatják, hogy más uton visszkapjuk a

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Hazafelé karácsonyra.

Tavaly dec. 23-án délfelé fáradtan dőltem a karosszékekbe, hogy kipihenjem magam.

Hol ez, hol amaz foglalkoztatja elmémet. Egyszer csak a küszöbön álló karácsony jutott eszembe. Amúgy is nyomott kedélyhangulatom hirtelen búskomorságba csapott át és fájdalmas panaszhang tört elő keblemből:

— Holnap karácsony estéje lesz!... Rám nézve az év legszomorúbb estéje!... Pedig, ez a vidámság, az öröm, a szeretet ünnepe!...

— A ki elszakadt a szülői háztól és távol idegenben tölti napjait, az, ha valamikor, úgy karácsony estéjén, — a család e legkedvesebb, legboldogabb ünnepén, — teljesen a gyermekkor édes-kedves emlékeinek hatása alatt áll. Nem egy sóhajt fel ilyenkor: „Istenem, mily boldog is voltam akkor!“ s köny tolu szemébe.

— Sohasem érzem magam oly elhagyatottnak, a magány sohasem tűnik fel oly ridegnek, oly sívárnak, mint ezen az estén. Boldog, ki ez estét szerettei körében töltheti!

Ekkor új kép tárult lelkem elé. Arcom felvidult, felugrottam s ajkam e szavakra fakadt:

— Miért e keserv? Hiszen tőlem függ, boldog legyen-e ezen a sz. estén, vagy boldogtalan! Felkerekedem, útnak indulok, felkeresem szülőföldemet, — holnap estére épen haza érek, — bekopogtatok a szülői házba, s meglepek szülő, testvért. Óh, mily öröm lesz az!...

A szót tett követte.

Ismeretlennek maradni hazáig s váratlanul betoppanni a szülői házba, volt vágyam netovábbja. Erre legalkalmasabbnak gondoltam az éjjeli utazást, a rendestől egészen eltérő útirányt s valami szokatlan toilletet.

Ember tervez, Isten végez. Alig hogy elindultam, mindjárt felsültem tervemmel.

Amint átléptem a budapesti pályaudvar küszöbét, egy régi jó ismerős földim, egy fiatal festő tart felém:

— Jó estét, földi! — kiált már messziről.

— Beh nagyszerű, hogy találkoztunk! Ugy-e, szintén haza az ünnepekre?

— Nem én! — válaszolok egészen kedvetlenül.

— Beh kár! Hárman lettünk volna. N. szobrász is jön. Hová mégý tehát?

— Bécsbe.

— Bécsbe? Hm? No se baj! Legalább Tótmegyérig megyünk együtt. Ihol, ott jön a szobrász!

Két tűz közé kerültem. Többé nem lehettem a magam ura.

— Akarsz-e még egyszer incognito utazni? — kérdezte gúnyolólág egy belső hang.

Még kedvetlenebbül érintett, mikor elhangzott a portás mondakája: „Párkány-Nána... Tótmegyér... Bécs felé tessék szállni“, száz, meg száz földi rohant ki a várótermekből.

— No, most már csakugyan fucses minden tervemnek! — gondoltam magamban. Sohse hittem volna, hogy igaz legyen, a mit egyszer hallottam, hogy karácsony estéjére mindenki, a ki csak teheti, családja körébe siet, hogy együtt örvendezzek az egész családdal.

Felszálltunk. Tótmegyérig vidám csevegéssel töltöttük az időt. Itt azután társaim, mint-hogy átkellett szállniok, nagy sajnálkozás közt jobbukat nyujtották szívélyes „Isten hozzád“-ra. Fejüket esővalva kérdezték aztán ott lenn egymástól: „Mit keres ez most Bécsben?“

Mikor már a szemhatáron mozgó alakot sem láttam, én is kiszálltam.

Éjfel után volt. Mit csináljak? Csak három óra mulva indul vonatunk. Hogy semmiifele ismer-

kvóta-többletet; mert Ausztria gazdag iparral, kereskedelemmel bír, jómódú; míg mi szegények vagyunk s nagy az adósságunk. De a mi szerencsétlenségünk az utolsó kormányaink voltak, akik a helyett, hogy megvédték volna érdekeinket, meghunyászkodtak az osztrák előtt s képtelen helyzetbe sodorták az országot.

Hát az ellenzék nem igazságtalan Széll miniszterrel szemben, ellene szavaz, de nem kívánja bukását; mert tőle — e nagy ár fejében — jobb időket, a jog és a kormányzati erkölcsök javulását várja. Ezért, mert oly sokat szenvedett és annyi szégyent vallott már, fizetni is kész inkább az ország, csak a belső politika javuljon s lásson végre a miniszterelnöki székben oly férfit, ki nem cselszövényekkel, nem jogtiprással, hanem becsületes nyíltsággal és az osztó igazság iránt megőrzött romlatlan érzékkel kormányozza az országot. Ha a kvóta-emelés fejében csak ennyit is kapunk cserébe, nem fizetünk hiába.

Nyitra város közgazdasági jövője.*)

Ezen lapok múlt heti számának vezércikké rámutatott azon gondatlan gazdálkodásra, melyet Nyitra város vezetői követnek, s mely avval fenyegeti az amugy sem vagyonos lakosságot, hogy a már most is 45—50%-ra rúgó városi pótlék rövid idő múlva további 10—20%-al fog emelkedni. Felelőtlen a cikkíró azt is, hogy a derűre-borura való költségek mellett senki, sem a megye, sem a városatyák nem törődnek a város forgalmának s az evvel járó közvagyonosodásnak emelésével.

Hát bizony igaz, Nyitra város közgazdaságának fejlődésével nem törődik senki.

A megye vezéréberek évek során át veszekedtek azon, hogy Nyitrát Lévával és Morva-vidékkel keskeny vagy rendes nyomtávolságu vágánnyal bíró vasúttal kössék-e össze, s ezalatt kiépült a zsitvavölgyi vasút, mely Nyitra kereskedelmének halálos döfést adott, a mennyiben a

* Nyitrán a teendőkre és a város anyagi jólétének emelésére nézve egész programot foglal magában e cikk, azért méltán felhívjuk rá az illetékesek figyelmét. Szerk.

rőssel ne találkozom, az indóház közelében, minden előtől tisztos távolban, sétálni mentem. Nemde furcsa guszpus kell hozzá, hogy valaki éjjel után, metsző hidegben, ismeretlen tájon, csupa kedvtelésből setaljon? En meg tettem. Veszélytől nem tartottam, ott volt velem eléggé biztos védelmező: a fényes holdvilág.

Mikor aztán azt gondoltam, hogy utitársaim már kielégíthették étvágyukat s valahol a váróteremben álmodnak az otthon töltendő szép napokról, az étterem legféltrebb helyére húzódtam.

Alig helyezkedem el, nyílik az ajtó s belép... a két utitárs, nagy szitkozódások között.

— Hat te itt vagy? — kérde a festő, ki azonnal meglátott, s odafordulva a szobrászhoz:

— Ugye mondtam, hogy-haza jön? Mit keresne most Bécsben, mikor minden ember haza siet?

Mit volt mit tennem, megkellett barátkoznom a gondolattal, hogy tervemből semmi sem lesz. Mellém telepedtek.

— Kit szidtatok most? — kérde tőlük.

— A tótmegyeri indóházat, — mondja a festő. Nem hiába átkozza ezt minden utas, ki Budapest és Nyitra közt jövet-menet itt kénytelen órák hosszaiig várni, míg megkönyörül rajta valami összetakolt vonat, hogy tovább szállítsa.

barsi és bonti gabonaforgalmat egészen elterelte Nyitrától, minek folyománya az lett, hogy azon vidékről többé sem gabonát nem jönnek Nyitrára eladni, sem pedig itt semmiféle bevásárlásokat nem eszközölnek.

Hogy mennyire hanyatlott Nyitrán a kereskedelem és ipar, azt legjobban mutatja azon tény, hogy a város egyenes állami adójának összege már számtalan év óta ugyanazon fokon áll, s mivel a házbér s a kereseti adókat inkább emelik, semhogy leszállítanak, ebből látjuk, hogy a város lakosságának adózási képessége utolsó két évtized alatt az adóprés dacára fogyott, a mi az elszegényedésnek nyilvánvaló bizonyítéka.

Ideje volna tehát, hogy az illetékes körök a város közvagyonosodásának fejlesztésére kezdjenek gondolni. Nyitra nem csak földrajzi fekvésénél, hanem a népességi viszonyoknál fogva is olyan kedvező helyzetben van még ma is, hogy tervszerű vezetés és gondos munkálkodás mellett gazdag várossá válhatnék.

Nyitrának földrajzi fekvése azért kedvező, mert közel esik a külföldhöz, ahol egyes terményeit előnyösen értékesítheti, s mintegy közép-pontján fekszik egy nagy jómódú vidéknek, a hol iparcikkei biztos piacra találhatnak. E mellett Nyitra és környéke az ország legsűrűbben lakott vidékeinek egyike, s az iparos- és a földmivesszósztály is értelmes s tanulékony. Oly közgazdasági kincses bányá ez, hogy csakis felocsudni kellene a mai lethargikus tétlenségből, s a tett terére lépve megművelés alá venni a gazdagságnak ezen forrásait, s a közvagyonosodás óriási mérben emelkednek.

Vizsgáljuk csak közelebbről ezen helyzetet.

A városnak rohamosan hanyatlott kereskedelmi viszonyai között az utolsó években feltűnt, hogy egy terménynek a forgalma erősen tartja magát s a jövőre kedvező reményt nyújt. Ez pedig a sörárpa s az abból készült maláta. Valami 20 év előtt svajci emberek maláta-gyárat alapítottak Nyitrán, és az üzlet annyira emelkedett, hogy azt tetemesen kibővítették. A nyitrai sörgyár első évben alig tett számba vehető forgalmat a malátában, s most az utolsó évi üzleti jelentésből megtudtuk, hogy nyeresége főképen a maláta eladásából származik.

Oka ennek az, hogy Nyitra vidékén s az evvel szomszédos Vág, Zsitva, Garam völgyekben kiváló sörárpa terem, mely eddig a bécsi piacon került eladásra; most a külföldi kereskedők csak a bécsi tőzsdét keresték fel, a kisebb kereskedőkben nem bíztak, hiszen megessett velők, hogy Magyarország ezen felső vidékéről kengőzzel fe-

hértett, s azért hasznavehetetlen árpát kaptak. — Ha már most malátagyártásunk szolid és reális lesz, s a külföldi vevő mindig jó árut kap, a bizalom közvetlen forrás felé fordul, s a külföldi sörgyáros vagy nagykereskedő, ha tudja, hogy Nyitrán szükségletét előnyösen szerezheti be, szívesen teszi meg az utat ide akár sörárpát, akár kész malátát vesz.

Hogy milyen fontos tényező a kereskedelemben a bizalom, elég utalnunk azon tényre, hogy a déli amerikai államok maláta szükségletüket a hamburgi cégeknél szerzik be, máshová nem mennek, s a hamburgi kereskedők bárhol veszik is az árpát, reálisan szolgálják ki vevőiket.

Természetes tehát, hogy ha a nyitrai kereskedők mindig szolidan és reálisan járnak el, a bizalom s evvel kapcsolatosan a maláta és árpa forgalma is egyre emelkedni fog, s Nyitra néhány év alatt a magyar nyugati felvidék árpakereskedelmének központjává válhatik.

Csak hogy kereskedőinket ne a pillanatnyi haszon vezesse az ügyletek kötése és lebonyolításánál, hanem első sorban arra törekedjenek, hogy a nyitrai árpakereskedés az európai nagy piacokon jó hírnevet szerezzon és bizalmat vívjon ki magának. A fokozódó forgalom majdan busásan kárpótolni fogja őket azért, ha kezdetben némi engedményeket tettek.

Látjuk tehát, hogy habár gabonakereskedelmünk nagyon hanyatlott, mégis van olyan terményünk, melylyel helyes eljárás mellett nagy sikereket érhetünk el.

A mezőgazdasági termények közt van azonban még egy másik is, mely Nyitrára nagy fontossággal bír: a szőlő. Nyitra és vidékének szőlőművelését a fillokszera már jóformán egészen tönkre tette, pedig magában a nyitrai határban mintegy 650 kat. hold, a környéken pedig több ezer hold volt szőlővel beültetve, s még sok olyan kopár területet vagy rosz szántóföldet látnunk a hegyoldalakon, melyek mind alkalmasak volnának a szőlőművelésre.

A szőlők felújítása most egyáltalán alig jöhet szóba, mert még csak a kísérletezés kezdetén vagyunk. Ámde ha tekintetbe vesszük, hogy a földművelési miniszter Nyitrán szőlőtelepet már felállított, s hogy székényegyárat is készül berendezni, a megye s a város vezetőinek kötelességében állana a szőlőművelés kérdését felkarolni. Különösen fontos volna e részben egy erőteljes, de hatóságai gyámokdástól ment szövetkezetnek alapítása.

Arról, hogy milyen hasznot hozhatna a szőlő és borkivitel a városnak s vidéknek, fo-

hogy még utóbb csakugyan megnyeri a fogadást.

„Gyors” vonatunk végre, majdnem két órai késéssel, délben, mégis beért a végállomásra. „Hála Istennek!” hangzott mindenfelől.

Miután valamennyi földi kocsi utas s eltávozott, mi is megindultunk... gyalog. Estig majd csak megtesszük a 14 kilométernyi utat hazáig, ha csigamódra haladunk is, mondogattuk egymásnak.

Gyönyörű idő volt. Szélcsend mellett teljes fenségében sütött a nap és sugarai csillogó fénypompába öltöztették a vékony hóréteggel takart vidéket. Az országút mentén a károgó varjuseregen kívül élő lény nem volt látható, azok meg épen nem törődtek velünk. Egész háborítlanul játszottak pajkos kergetősdit s víg ugrándozás között hallatták rekedt hangjokat.

Hanyatlóban volt már a nap, mikor folytonos él, tréfa, kacaj közt egy falu elé értünk. A cigánygyűhó előtt, a nap felé fordulva, állt egy fogatékosan öltözött cigány, mintha sütkérezett volna a nap decemberi melegében. Mihelyt észrevett bennünket, beszólt a kunyhó nyitott ablakán s a következő pillanatban már lélekszakadva futott felénk egy purdó, ordítóva s a markát tartva:

galmat szererezhetünk abból, hogy egy hold jól megmivelt szőlőterület átlag legalább 20 muáza kivitelre alkalmas asztali szőlőt teremhet, vagyis holdankint a termés a megmivelési költség levonása nélkül mintegy 3—400 frtot, tisztán 150—200 frtot, sőt annál többet is jövedelmezhet.

Ebből látjuk, hogy helyes és tervszerű működés mellett egy-két évtized alatt Nyitráról a szomszédos külföldre az árpa s maláta, továbbá a szőlő és bor kivitele sok százezer forint értékre ruhga, a mi a közvagyonosodást nagyban mozdíthatja elő.

Kedvező népesedési viszonyaink mellett azonban az iparról sem volna szabad megfeledkezünk. Nyitrának mostani gyárai: a liszt-, sör-, légszesz- és a mezőgazdasági gépgyár, valamint a malátagyár elég nagy számú munkást foglalkoztatnak, de még mindig sok munkás a téli időben alig jut keresethez. — Néhány nagyobb gyár tehát még mindig olcsón szerezhethetné be a közönségesebb munkaerőt, s néhány év alatt épügy, a mint azt a nagy-ugróci Thonet-gyárban és a nagy-bossányi bőrgyárban láttuk, száz számmra képezhetné ki a szakképzett munkásokat.

Kérdés, hogy milyen gyárak alapítására volna Nyitra legalkalmasabb.

Azt hiszem, hogy nem tévedek, ha azt ál-lítom, hogy első sorban a szövő- és fonó-iparra kellene súlyt fektetni. Az osztrák, morva s cseh gyárosoknak milliókat fizetünk gyoles, posztó s egyéb szövetekért, pamutért, cérnáért, fehérneműért s kész felső ruháért.

Miért ne lehetne az ezek gyártásához szükséges gyapotot, lent, juttát, gyapjut épügy Nyitrára hozatni, mint a Laján tuli gyárakba, hiszen magának a nyers anyagnak szállítása még kevesebbe kerülne. Jövedelmező lehetne norimbergi s egyéb díszmü árúk gyártása is, melyekből a külföldről való behozatal szintén óriási összegekre rug.

A fehérnemű és a díszmü árúk készítésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Nyitrán e szakra nagyon alkalmas s ügyes munkásokat nem csak az iparos családokban lehetne szerezni, hanem a kisebb tisztviselők családjaihoz tartozó nők is a házi foglalkozás mellett szivesen szerezzenek naponkint 1—2 koronát.

Igaz, hogy Nyitrán a gyárak alapításához szükséges tüke hiányzik. De ha a nyitrai pénzintézetek kezökbe veszik a vezetést, s ha a kormány is támogatást ígér a külföldi, különösen német, belga, angol tüke szivesen fog nálunk biztos elhelyezést keresni.

Valóban itt az ideje, hogy az irányadó s illetékes körök fontolóra vegyék mindezeket, s gyorsan lépjenek a cselekvés terére, a míg más felvidéki városok, melyeknek fürgőbb a gondolkodása s mozgékonyabbak az emberek, meg nem előztek, s Nyitrát a teljes tézlenesgre nem kárhóztatják.

Nyitrai.

Nyitramegye az ország előtt.

Mióta Emódy József erős keze viszi előre a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület zászlaját, azóta az ország gazdatársadalma s annak vezetői minden alkalmat megragadnak, hogy kifejezést adjanak az egyesület iránti elismerésüknek. Ha látnak a Bánffy-rendszernek örökké uralkodni akaró helytartói, hogy milyen véleménynyel vannak a legilletékesebb faktorok a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület működése felől, bizonyára lelkiismereti furdalást éreznének azért a sok különféle zaklatás és üldözésért, melylyel az egyesület tönkretenni akarták, s azért a sokféle roszakaratu besugásért, melylyel azt a kormány előtt a Bánffy-féle rémuralom alatt kompromittálni tudták.

Most azonban már Darányi is észrevette a lólábat s igen jól tudja, hogy honnan és miért keletkezett az egyesület megrontására törő százelel intrika.

Igen jó lenne, ha a vármegye legfőbb és bölcs reprezentansa egyszer legalább a kakasül-lőről nézné az egyesület szereplését az országos gazdagyléseken. Láthatná, hogy az eszmék termelése s a tárgyalások terén mindenütt elől jár, s úgyszólván vezet a tanácskozásokat. Így aztán rájönne arra is, hogy a többi gazdasági egyesületek példányképüknek tekintetik a nyitramegyeit, s ennek működését minden téren követni iparkodnak. De maga a földmivelésügyi miniszter is egymásután valósítja meg mezőgazdaságunk javára azon eszméket, melyek egyesületünk programján szerepeltek.

Hogy egyesületünk az agrárpolitika mezején ilyen fényes pozíciót biztosított magának, azt a derék elnökség mellett azoknak a lelkes gazdáknak is köszönhetjük, kik fáradságos, költséget, munkát és időt nem kímélve, minden alkalommal az első sorokban harcolnak a gazdák igazáért. Köszönjük továbbá a Thuróczy-Tarnóczy bejegyzett politikai firma által lebunkózott hazafiás katolikus papságnak, mely az egyesület mozgalmait, főként pedig a szövetekezés ügyét páratlan önfeláldozással s annyira felkarolta, hogy e te-

rintetben Nyitramegye az ország legelső megyéje.

De a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület nemcsak a zöld asztalnál első az első közt, hanem még a gazdalakomák fehér asztalánál is magához tudja ragadni a dicsőség oroszlánrészét. Így volt ez Bujanovics Sándornak udvari tanácsossá történt kineveztetése alkalmából a Royal-szállóban rendezett banketten is. Itt Mérey Lajos elragadó ékesszólásával valóságilag elbűvölte hallgatóit, kik között Dessewffy Aurél gróf és Károlyi Sándor gróf vezérlete alatt gazdatársadalmunk összes kitünőségei jelen voltak.

A remek pohárköszöntőt egész terjedelemben közöljük:

„Uraim! Tisztelt gazdatársak! A „Nyitramegyei gazdasági egyet” engem bizott meg azzal, hogy ezen mai ünnepélyünk alkalmával az egyet nevében felköszöntsem ö méltóságát, Bujanovics Sándor urat, mivel mi gazdatársi atyafiságot is tartunk, mert egy időben Nyitramegyében is gazdálkodott.

Az ilyen nagy feladatnak méltón megfelelni a magamféle kis embernek nehéz, s ezért én felköszöntő helyett inkább egy kis történetkét beszélek el, mely a nyitramegyei gazdasági egyet választmányának gondolatait és Bujanovics Sándor iránti tiszteletének indokait tükrözeti vissza. E történetke a következő.

Választmányi ülésre gyülekeztünk. Társalgásunk a gazdasátról, a magyar gazdák multjáról s jövőjéről, s a mi központi gazda vezéreinkről folyt. Egyszerre vakító fény sugározza be a szobát, s nagyszerű látvány tárult elénk.

A magyar gazdavezérek, gróf Károlyi Sándor, gróf Dessewffy Aurél, gróf Majláth József, s magyar gazdáink legjobbjai, felkőriően sorakoztak. Előttük mintegy a küzdtér közepén állott buzgó társuk és tanácsosuk, az örökké jószágos tekintetű, derült arcú, mindig buzgó, serénykedő Bujanovics Sándor.

Két hatalmas alak állott vele szemközt: két hatalom, melyek között s körül korunkban az érdekek harca folyik, két hatalom, melyek népek és országok sorsát döntik el. E két hatalom: a pénz és a jellem.

A pénz hivalkodva így szólott Bujanovics Sándorhoz:

Jer! Lépj az én szolgálatomba, légy az én hatalmam hive! Nem vagyok kötve sem időhöz, sem térhez, sem személyhez, sem tárgyhoz. Szabad vagyok mint a madár, s e földtekén ma mindenki csak utánam jár.

Begördülök a kunyhó küszöbén s megkeritem az erényt! Belepek a paloták csarnokaiba s megvásárolom a hatalmat! Belopódom a szegények érzelmvilágába, felzudítom az irigységet és ök láncaimhoz fűzve tagadják le az istenséget! Beszállok a gazdagok vágykörébe, felcsigázom az önzést, és ök utánam rohanva tiporják az emberiséget!

rony falára festett cimlapot s az aranyos mutatókat meglátta.

— Jární ugyan sehogy sem jár, de azért mutat, — világosítom fel. Olyan óra ez, pajtás, mint az egyszeri falusi gyereké.

— Hát az milyen volt?

— Valamikor a 60-as években a gimnázium I. osztályában a körről volt szó. A tanár, hogy szemléltetövé tegye magyarázatát, felrajzolt egyet a táblára, azután meghúzta az átmérőt és a sugarat és elmondta legalább tizszer, mi az egyik, mi a másik.

Felórai magyarázat után felszólítja a falusi nebulót, ott az utolsó padban:

— No, N. mondd meg, mi ez itt a táblán?

— Óra, kérem alásan! — mondja rá rögtön a gyerek.

Falrengető hahota követte szavait.

— Óra? Gyere csak ki!

Volt akkor hadd el hadd! Nem is nézte a kört órának soha többé!

Ekkor azt indítványoztam, hogy várjuk be itt a faluban az est beálltát, s az út hátra levő részét esti szürkületnél tegyük meg.

Elfogadták indítványomat.

Richter M. István,
székesfehérvári főgym. tanár.

— Adjának... kérem... egy krajcárt! Megálltunk.

— Micsoda divat szerint öltözködik ez? — kérdi a festő.

— A legujabb szerint! — volt a válasz.

Mikor deákkoromban először olvastam s képen is láttam, mily büszkén lépdél társai előtt az anyaszült — meztelen dél-afrikai néger, mikor az európai utazótól ajándékba kapott rozszant cilindert a fejére csapta, vagy a féllábára ócska papucsot húzott, elmosolyodtam; de most, mikor a 10—12 éves purdét furesa öltönyében megláttam, mely állt egy nagyon szük kabátkából, melyet még akkor sem tudott volna begombolni, ha gomb lett volna rajta, a szánakozás mellett is elnevettem magam.

— Már ennél különb toilletet is láttam cigány purdén, — beszélem társaimnak. — Mikor évekkkel ezelőtt Poprád-Felkáról a dobsinai jégbarlangba mentem, a többi között egy cigány-purdé, egy vén cigány kíséretében, koldult az úton. Először rájok se hederitettem, de mikor a vén cigány kétségbeesetten rimánkodott:

— „Tessék már adni egy krajcsárkát ennek az apátlan, anyátlan, szegény árvának; nincs senkije, én ruhásom!” — ránéztem gyámfiának ruházatára. Felkacagtam, mikor a purdét a nyakán

lógó ütött-kopott nyakraválóval, mint egyetlen ruhadszszel felekesítve láttam.

Megkönyörültünk a kabátos purdén, hisz majd megvette az Isten hidege, úgy vacogott a foga.

— No, more, — mondja a szobrász, — adok még egy krajcárt, ha táncolsz egyet!

Nem kérte magát többször. Oly fürgeséggel rakta lábait, hogy szemünk-szánk elállt, s közbe-közbe akkorákat ugrott, mekkora ö maga; hozzá még valami nótával is kísérete táncát.

Ekkor kocsi közeledett felénk. Mindenki arra nézett. Mikor közelünkbe ért, megállt; a kocsis elővette pipáját s kiverte tenyerébe.

— Bácsi, ne hajtja el azt a bagót! — rimánkodott a purdé.

— Nem is! — felelte rá a kocsis, ravaszul hunyorítva szemével, miközben a bagót három ujjával összegyúrva, szájába rakta; azután a lovak közé csapott s vigan hajtott tovább.

Leverten nézte a cigánygyereket és... nagy búsan távozott. Még messziről is vissza-vissza tekintgetett a kocsisra, ki így csúffá tette.

Beértünk a faluba.

A falu tornya előtt a festő elővette óráját, hogy összehasonlítsa az ottani időt a fővárossal.

— Ez nem jól jár! — mondja, mikor a to-

Az én utamba nem állhat senki és semmi. Nélkülöm ma már nem lehet nagygyá senki, mert csak az én csevegése zenéje az, melyért ha kell, a bérencollak egész raja, az üres fejű varjut is egekig magasztalja, s ha úgy akarom, úgy parancsolom, a leghazafiasb lángelmét is földig gyaláztatom. A nép engem ismer urának, mert látja, milyen mesteri kezzel bírok igazítani egyaránt a szabadságon és a bilincsen, s a hatalom jólakottjai és ehesei sokan tudják már, hogy szagom nincsen.

Nem is mer már senki velem szembezállni. Hát te magyar gazda, te mernél nekem ellentállni? Hasztalan természeted páratlan sikérdus buzád, én nem akarom, nem engedem, hogy megkapjad igaz értékét s arát.

Borulj le hát! Add meg magad, tagadd meg őseid, multad és önmagad! S ha nem, türd, vilseld tovább a lenyugózó igát!

Ekkor megszólalt a jellem, s így válaszolt: En nem állok elébe senkinek és nem ígérek semmit. Az én utajaim nem zajosak, hanem csöndesek és mélyek, s fegyvereim oly tiszták, hogy velök senkitől sem felek.

Ó csak a gyöngét kábitja el, csak a hitványat vásárolja meg. Van még elég tiszta lélek, a ki bátran áll eléd, s mint a köszikla, viharban megállja helyét.

Legyen övé a kényelem s a kéj, pompa, külmáz, külsiker! Engem az üres mámor, a muló csillám nem ingerel.

Az ő utjai könnyűk, mert az ő értéke piszokban és sárban, fapalcon és aranytálcan mindig ugyanaz marad. Az én utajaim nehezek, mert hozzám szennyeinek tapadni nem szabad. Ó gőgösen nézi le a nyomort, de hizelegve csuszlik a dúsnak lány kezén. Hozzám a gazdag is csak lelkevel ér, nekem bajtársam a szegény. Annak gyönyör az elv-vágy, bálvány a kincs, a ki őt szolgálja. A ki hozzám szegődik, annak öröme a munka, szeretet az imája.

Ha velem tartasz te magyar gazda, akkor légy mindig haragra készen elted minden vonalán, védelmezd földed és tanyád, neved és munkád, sőt még a becsületed is talán.

Mert a hozzám hű magyar gazdának sok az ellensége, sorsa örökös fardozás, küzdelem és veszély s ki tudja, még mi lesz a vége!?

Ime, most már tudod kettőnk közül melyik a szebb, a jobb. Választásod perce elérkezett. A melyikünk lelkednek hű képe, szivednek hő vágya, annak nyujts kezét! Ekkor B. Sándor e szavakkal nyujtotta a jellemnek kezét: tied voltam s tied maradok, kettőnkét mi sem választhat szét. Társaimnak s nekem erőt a te hatalmad ad, és mi így szeretjük magyar népünket s a hazát!

Uraim! E tünemény igaz volt, igaz maradt és mi lelkünk mélyéből kiáltjuk most is: Eljen Bujanovics Sándor!

A főkösöntöt Mérey Lajos oly szónoki tűzzel, a hanghordás oly ügyes alkalmazásával mondotta el, hogy annak befejezte után a jelenlevők egészen föllekesülve s elragadtatva siettek a szónokkal koccintani, s az első volt gróf Dessewfy Aurél, gróf Károlyi Sándor, Hodossy Imre, Bujanovics Sándor, Sczitovszky János, Makkfalvay Géza, Szentiványi Árpád, Sággy Gyula, Tormay Béla, báró Malcomes Jeromos, gróf Somsich Béla, Szentpály Jenő, Tahy István stb., stb., a kik elismerték, hogy a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület ez alkalommal is kitett magáért.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. Január hó 1-től saját kérelmükre nyugdíjaztattak: Frastaczky József viszolaí és Frauner János valaszka-belái plebánosok. — Ideiglenes adminisztrátorok lettek: Kuna Pál bellusi káplán Viszolaíon és Szpuszta István valaszka-belái káplán, ugyanott. — Ferényi Ferenc, illavai fegyházi lelkész, hasonmínségben áthelyeztetett Galgóc-Lipótvárra.

Papszentelés. Ruzsicska Tamás, csacai hitoktató, ki fiatal kora miatt a szokásos időben nem volt felszentelhető, f. hó 13-án diakonussá, 15-én pedig áldozárrá szenteltetett ő méltósága a megyes püspök ur által, a székesegyház püspöki kápolnájában. Prímiciáját a rokonszenves fiatal pap szülőhelyén, a nyitramegyei Egbellen tartja ma dec. 17-én.

Kinevezés. Taller Adolf pozsonyi postatiszt nagytopolcsányi posta- és távirafőnököknek neveztetett ki. — Winkler Kálmán Nyitravármegye közp. számvevősegehez számgyakornokká, Jelinek István a vágújhelyi járási főszolgabíróhoz pedig írnoikká neveztetett ki.

Köszönetnyilvánítás. A zabori kápolna javítási költségeinek fedezésére Engel József lovag úr 10 frtot adományozott, a melyért ezennel köszönetet mond az elnökség.

Halálozás. Vasárnap, f. hó 10-én meghalt Szahota János jablonici plebános és a szenici kerület h.-alesperese. Temetése f. hó 12-én d. u. 3. órakor volt. A temetést a kerület papságának segédkezése mellett Liszek Rezső esperes végezte. Jelen volt a kegyuraság és Jablonic apraja-nagyja mély gyászóló kísért temetésén. — Nemesjáci Szecsányi Kajetán, az esztergomi főkáptalan nyugalmazott gazda-tisztje, Léva város t. tanácsosa, f. hó 13-án életének 80-ik évében Léván elhunyt. A megboldogultban Szecsányi Vilmos, nagytopolcsányi kanonok-plebános édes testvérét veszítette. — Sümegh Istvánné szül. Bangha Imrike, brockói cs. és kir. uradalmi erdész neje f. hó 8-án meghalt 24 éves korában. Az elhunyt még csak nov. 6-án lépett házasságra, s addig Szokolcán működött mint tanítónő. Temetése dec. 10-én volt nagy részvét mellett. A megboldogult, dr. Bangha Sándor, nyitrai ügyvéd s lapszerkesztő leánya volt. — Béke poraikra!

Felolvasás. Örömmel látjuk, hogy a közönség sűrűn látogatja a nyitrai katolikus kör felolvasásait, aminap Turchányi Tihámér főgimn. tanár „telt ház” előtt olvasott fel egy szépen kidolgozott, ügyes meseszövevről és nagy pszichológiai ismeretről tanuskodó párisi kalandot, mult vasárnap pedig dr. Puchovszky Bálint szentszéki jegyző kötötte le a díszes közönség figyelmét a divatos humanitásról irt tanulmányával. Erdéken fejtegette a humanitás alapját és felszeg megnyilatkozásait a modern társadalomban; élénk derűtséget keltett több zamatos megjegyzése a divatról, amely „olyan mint a pillangó: minél tarkább, annál kártékonyabb”. — Az ádventi ciklus utolsó felolvasása ma délután 4 órakor lesz, amikor „Kedély és boldogság” címen Német István kis papneveldei tanulmányi felügyelő fog felolvasni.

Adakozzunk a kicsinyeknek! A városi róm. kath. elemi népiskola szegény tanulóinak felruházására folytatólag adakoztak: Seeber Dezső I. b) oszt. t. gyűjtő-ívén: Seeber Dezső 50 kr, özv. Seeber Ferencné 50 kr, Herverth Antalé 1 frt, Faschler Ferencné 2 frt, Merkader Antal 50 kr, Borsiczky 50 kr, Aitner F. 50 kr, Feketéné 50 kr, Seeber Ilona és Lujza 2 frt, összesen 8 frt. — Siska Dezső I. b) oszt. tanuló gyűjtő-ívén: N. N. 5 kr, Novotni N. 5 kr, N. N. 5 kr, Siska Dezső 50 kr, összesen 65 kr. — Pekar Rezső I. b) oszt. t. gyűjtő-ívén: Pekar Gizi 50 kr, Blunár József 50 kr, Santhóné 30 kr, N. N. 50 kr, Verő Ferenc és Géza 50 kr, özv. Pazsiczky Anna 40 kr, Deák I. 50 kr, N. N. 50 kr, Schovanez János 25 kr, Pauer János 30 kr, összesen 4 frt 25 kr. — Majorszky Ferenc I. b) oszt. t. gyűjtő-ívén: Majorszky F. 50 kr, Kubinyi N. 1 frt, N. N. 20 kr, Ötvös Ödön 1 frt, N. Sándor 1 frt, Pintér K. 1 frt, Névery N. 1 frt, Poppelka J. 1 frt, Beke K. 1 frt 50 kr, N. N. 20 kr, Frank A. 50 kr, Engl József 50 kr, N. N. 20 kr, Polyák 30 kr, Freissberger V. 1 frt, összesen 10 frt 90 kr. — Pászovszky Károly I. a) oszt. t. gyűjtő-ívén: Mayer M. 50 kr, Puskis T. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 15 kr, N. N. 30 kr, Gabmajer 50 kr, Ripa 20 kr, Wagenhoffer I. 50 kr, N. N. 10 kr, T. R. 20 kr, N. N. 20 kr, N. N. 10 kr, Hradil 50 kr, N. N. 20 kr, Kostyál János 50 kr, Pagáts P. 20 kr, Illyés József 50 kr, N. Ferenc 50 kr, Degl V. 20 kr, Panovszky A. 1 frt, Kapusza M. 20 kr, összesen 6 frt 75 kr. (Folytatjuk.)

Nyitrai kutyabőr a kolozsvári egyetemen. Lapunk egy barátja értesít, hogy Dusinszky Samu, pártucái lakos, élelmesen tudja értékesíteni a kivégzett kutyák bőrét. A „kutyá polgártársak” ellen az adóvégrehajtási eljárás tudvalevőleg sokkal szigorúbb, mint más kétlábu adófizetőkkel szemben. Ha a kutya adót nem fizet, sőt ha csak adókönyvecskéje bárca nélkül az utcán

mutatkozni is merészel, azonnal elfogatik és statarialiter kivégeztetik. A kivégzett áldozatok bőrét egy élelmes pártucái zsidó azután kicserzi és drága pénzen árusítja mint pergamentet a kolozsvári egyetemnek. E szerint a kolozsvári doktori diploma, mely oly sok fiatal embernek ideálját és büszkeségét képezi, néhány hónappal azelőtt, hogy kiállttatott volna a tudós professorok által, holmi Filou, Pajtás, Bánffy, Hector, Garcon s más hasonló nevekre hallgató t. c. nyitrai kutyáknak képezte takaróját. Sőt mint értesülünk, miután sokkal több doktort promoveálnak a Királyhágóntúl, mint a hány kutyát végeznek ki Nyitrán, a szállító pótkutyabőrt is kénytelen használni, melynek gazdája t. i. egykor nem ugatással, hanem bögéssel fejezte ki keble érzelmeit. Arról is értesülünk, hogy az élelmes pártucái polgár, a városi hatóság közvetítése folytán a legközelebbi párisi kiállttason is be fogja mutatni kutyabőrét, mi még inkább fogja növelni kutyáink önértetét, ha megtudják, hogy még a párisi Sorbone is bőrukön fogja dokumentálni a tudományokat.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestülete e hó 14-én tartotta havi közgyűlését. Markovics János felszóllal, hogy a nyitrai káptalannak két képviselői helyet engedjenek, az egyiket vagyona után, a másikat a káptalan által kezelt alapok után, mert azoktól szintén ezrekre menő állami adó folyik be. Az úgy a jogi szakosztályhoz utasított. — A Nyitricska szabályozása s beoltozása ügyében jelentik, hogy az összes 14500 frtnyi költséghez a vármegye 50 százalékkal hozzájárul azon feltétellel, hogy a Nyitricska részben beoltoztassák. — A szeszforgyaszási adópótlék kivétele körül, mely szerint minden liter szesz után a város 8—10 fillér adópótlékot beszédai jogositva volna, élénk vita támadt, melynek vége az lett, hogy a szeszárusítók győztek 29 szavazattal 22 ellen.

Időjárásunk. Kedden 15 foknyi hideg volt, ma pedig locs-pocsban járunk és esernyővel védekezünk az eső ellen, a megenyhült időben. Szeszélyes tél ez, olyan hirtelenül változó, mint sok politikus a kvóta-kérdésben.

Nyitramegye közg. bizottsága a hó 12-iki ülésén az alispán bejelenti, hogy a kormányhoz felterjesztést tesz, hogy Nyitravármegye hat járásában az inség és nyomor enyhítésére 40 ezer frtnyi segélyt utalványozzon. — Egy másik feliratban komoly előterjesztést tesz az alispán a megyei székház tarthatatlan állapotáról, s kéri a belügyminisztert, hogy befolyásával oda hasson, hogy a törvénykezés külön palotában nyerjen elhelyezést, s akkor a megyei székház egészen a vármegye rendelkezésére fog állani.

A nyitrai oltáregylet köréből. A nyitrai oltáregylet választmánya f. hó 9-én tartott gyűlésében tárgyalta azon lelkész urak kérvényeit, a kik az egylethez templomi ruhákért és szerekért folyamodtak. Beérkezett összesen 13 kérvény, melyekhez még hozzájárultak a püspöki menháznak és a vármegyei kórháznak az egylet elnöknője, illetőleg igazgatója által előterjesztett kérései. A választmány beható eszmecsere után az összes kérvényeket figyelembe vette és az egylet anyagi erejéhez mérten intézte el. A kérvényezett tárgyak az egyleti közgyűlés és kiállítás után, június hóban küldetnek el rendeltetési helyökre. Tudomásul vette továbbá a választmány a pénztári kimutatást és a titkári jelentést, mely utóbbiból kitűnt, hogy a közgyűlés óta a vidéken négy új fiókegylet keletkezett, ú. m. Kosztolna-Miticen, Új Krásznón, Csacán és Neszlusán. Ezzel az anyaegylet fiókainak száma 25-re emelkedett, amde nagyon kívánatos, hogy ez a szám mihamarább felszaporodjék, a mi nem utközhetik akadályba, ha a lelkész urak tekintetbe veszik azt, hogy az oltáregyletek a legmostohább viszonyok között is mindenütt megalakíthatók, ha a kezdeményezők a megalakításnál az egylet igazgatója által többször ajánlott és ismertetett módon járnak el. Szívesen fogad el az egylet megrendeléseket is templomi öltönyök és ruhák tekintetben.

tetésben, a minek az a nagy előnye van, hogy az előállítás áron kaphatják. Talán nem is kell mondanunk, hogy ez is a jótékonyág egyik neme, melyre újból felhívjuk az egyházmegyei papság figyelmét.

Újabb adományok az Erzsébet örökimádás templomára. Jámor Péter stepánói plebánostól 8 frt 40 kr, Markovics Mihály krakováni pleb. 3 frt 20 kr, Knöpfler Pál nagy-modrói pleb. 70 kr, Hasszanyák József verbóci pleb. 1 frt 20 kr, Lukács Ignác berzsenyi pleb. 80 kr, Molnár Alajos ószéplaki 8 frt 64 kr, Ehrengruber Viktor nadlányi pleb. 3 frt, dr. Machovich Gyula tardoskeddi pleb. 3 frt, Kucsera József helyesi pleb. 2 frt, Celly József péterfalui pleb. 2 frt, Laszább Károly szegedrázi pleb. 11 frt 38 kr, Kuniczky József vesztenici pleb. 7 frt 52 kr, Hornáczek Pál unini pleb. 5 frt 10 kr, Czeizel Ignác tuzsinaei pleb. 2 frt 30 kr, Csizsai Rezső merasici pleb. 3 frt, Turchányi Mátyás komjáthi pleb. 23 frt, Drechsler Ignác berencsi pleb. 1 frt 25 kr, Jedinák Tivadar kis-vendégi pleb. 5 frt, Tóth Kálmán k-podhragyi pleb. 4 frt 50 kr, Palicsék Károly cachi pleb. 1 frt, Vincze Károly nagyhídi pleb. 47 frt 96 kr, Biringer János nagy-sarányi pleb. 27 frt 60 kr, Zongor József nyitrai pleb. 62 frt 19 kr és 1 drb. körmöci arany, Bilek N. úrményi pleb. 8 frt 30 kr, Kuna Ferenc egbelli pleb. 7 frt dr. Okányik Lajos szakolcai pleb. 4 frt, Plechló Béla jablonici pleb. 4 frt, Chmela József madunici pleb. 3 frt 50 kr, hrachovistyei R. C. pleb. 3 frt, nagyapási R. C. pleb. 2 frt 50 kr, Bazna Sándor vogyerádi pleb. 1 frt 30 kr, Ikrényi József korosi pleb. 46 frt 35 kr.

Új postadíj-szabályzat. A jövő év jan. 1-ével új postadíj-szabályzat lép életbe, melyből kiemeljük a következőket. Belföldi forgalom: Nyomatványok 20 grammig 2 fillér, 50 grmig 3 fillér, 150 grmig 5 fillér. Áruminták 50 grmig 3 fillér. Postacsomagok 500 grmig 75 klm. táv. 30 fillér, nagyobb távolságra 60 fillér, 500 grmon felül 45 illetőleg 90 fillér. Ajánlott lev. és térti levény 25 fillér. Külföldi forgalom: Egyszerű levelek minden 15 grm után 25 fillér. Ausztria, Németország, Bosznia, Hercegovina, Montenegro és Szerbiába levelező-lap 5 fillér, válaszra szóló kettős lev. lap 10 fillér.

A trencsénmegyei esküdtszék. Köszönettel vettük a trencsénmegyei esküdtszék 1900. évre szóló lajstromát. A rendes esküdték száma 180, a pótesküdtéké 60 (Nyitramegyében 240 illetőleg 80). Az esküdték közt van 49 hivatalnok, író, jegyző, állami, megyei és városi hivatalnokok is, kik Nyitramegyében valamennyien kimaradtak; 47 ügyvéd, 32 kereskedő, 30 földbirtokos és bérlő, 19 gyáros és iparos, 12 tanár és tanító, 10 magánzó, 8 mérnök, 8 orvos és gyógyszerész (Nyitramegyében kimaradtak), 7 kocsmáros, a többi megoszlik. Kath. papok összesen 14-en vannak és pedig Benyács István, Csajda Imre, Gály József, Kardoss Géza, Krasznayánszky Károly, Misz Rezső, Rendár Albert sz. Fer. r., Schmidt Géza, dr. Teszelszky József, Turkovics Engelbert sz. F. r., Vavrik Imre sz. Fer. r. Helyettes esküdték: Czeizel György, Diera József és Ucsnay István. — A 180 rendes közül 108 keresztény 72 zsidó, a pótesküdték 50 keresztény 10 zsidó. Érdekes összehasonlítani a zsidók számát Nyitramegyével; míg ugyanis Trencsénmegye 240 esküdtje között 82 a zsidó vagyis 34%, addig Nyitramegye 320 esküdtje közt 123 zsidó van, vagyis több mint 39%. E szerint nem Nyitramegye az, mely Trencsénmegyének elmondhatná, hogy — nagyfejű.

A zsolnai kir. kath. gimnázium bajai cím alatt megjelent közleményünkre Gáli József és Kardoss Géza Zsolnáról nyilatkozatot küldtek be, melyben kijelenteni kívánják, hogy az említett tudósítás nem tőlük származik. Tagadják egyuttal, hogy a zsolnai gimnázium állapota „most még inkább hanyatlának”, mint az előbbi igazgató alatt, miután Zsolnán minden jellemes ember csak becsülni kénytelen a gimnázium mostani derék igazgatóját. „Hanyatlást” legfőkébb abban mutatott ki a mostani igazgató, hogy a bukott zsolnai fiuknak nem akarta kiadni a családi ösztöndíjakat. Állítják végre, hogy a deákok kicsapátása a tavalyi tanévben történt. A kultuszminiszter éppen most szándékozik államosítani és főreáltanodává átalakítani a zsolnai kath. gimnáziumot. A névtelen ur, írják a beküldők, nagyon rossz szolgálatot tett a felső trencsénmegyei katolikusoknak, a kik éppen most akarnak mozgalmat indítani, hogy a zsolnai gimnázium kath. jellegét megmenthessék.

Tűzesetek Nyitramegyében. Nyitramegye területén f. é. november hóban a következő tűzesetek fordultak elő: Teszér községben a kár 3392 frt, Ny.-Zsámbokréthen 600 frt, Lapás-Gyarmathon 800 frt, N.-Kosztolányban 3830 frt, Drahócon 580 frt, Szeptencufalun 650 frt, Tökoldón 24 frt, Semphén 1124 frt, N.-Tapol-

csányban 625 frt, Kis-Vendégben 775 frt, Tótmegyeren 55 frt, Kosztolán 460 frt, Berencsvárán 2249 frt, Ribéken 15 frt, Kopcsányban 2771 frt, Navajócon 820 frt, Sopornyan 342 frt, Pusztakürthön 814 frt, Szentmihályron 363 frt, Podkilaván 400 frt, Galgócon 1375 frt, Assakürthön 267 frt, Galgócon 840 frt, Sárfin 635 frt, Verbócon 22 frt, Drahócon 403 frt, ugyanott 4562 frt, Románfalun 3055 frt, Dieskén 450 frt, Nizsnán 1400 frt, Jókeő 348 frt.

T. olvasóink szives figyelmét felhívjuk Vajda J. helybeli jóhírű butorkereskedő cégnek lapunk mai számában közzétett hirdetésnyére.

Irodalom.

A népmissiók kézikönyve. Összeállította Romáisz Ferenc, baranya-nadásdi plebános. Pécselt, 1899. Ára 1 frt 80 kr., kötve 2 frt 10 kr. Bolti ára 2 frt. Szerencsés gondolat volt, hogy a Szent-István-Társulat a népmissiói irodalomnak is figyelmet szentelt, midőn kiadta Kisfaludi Z. Lajos: Missió könyv című művét, melyben a szerző a missiókban résztvevő közönség számára igen alkalmas imákat és hasznos oktatásokat közöl. A míg e mű, melyet a Nyitramegyei Szemle dec. 10-iki számában ismertettünk, a missziókban résztvevő világi közönség számára íródott, addig az előttünk fekvő könyv missiót tartó világi papok számára készült. Új intézménynek az eszményét veti fel ez a könyv, új irányú működésnek az útját egyengeti. Eddig ugyanis nálunk Magyarországon úgyszólván kizárólag szerzetesrendek vezettek a missziókat, jobbra Jézus-társasági és lazariszták, a kiket nálunk a missió-ügy meghonosítottak, az egész áldásos tevékenység mestereinek kell vallanunk. Most a pécsi püspök mozgalmat indított abban az irányban, hogy a missziók vezetésére világi papok is vállalkozzanak, a kik számára e célból megalkototta a pécs-egyházmegyei papok Missió-egyesületét. Ezen egyesület tagjai számára írta meg első sorban a szerző az ő könyvét, de úgy állította össze a könyv anyagát, hogy ez alkalmas kézikönyv lehet minden missiót vezető világi papnak. Negyvennyolc beszédet hoz, melyeknek tárgya a lelki megújulás körül forog, mely mint tudjuk, főcélja a missió tartásnak. Jó szolgálatot tehetnek a missiót vezető papoknak az első részben közölt és a hívek meg a pap teendőit megvilágító utasítások, úgyszintén az új missió-egyesület alapszabályai, melyekkel szerző megismerteti az olvasót, s melyek más egyházmegyék papjainak, ha utánzásra talál az intézmény, tájékozól szolgálhatnak. Ennyit a szóban forgó könyvről. — Maga a missió-egyesület beválik-e, azt a jövő fogja megmutatni. Gondoljuk, hogy az intézmény fenkölt lelkű kezdeményezését erre az elhatározásra az a hiány bírta rá, mely a missziókat vezető szerzetesek sorában mutatkozik. Egy szükséglet fedező alkotást akart ő létesíteni, melynek, mint ilyennek csak üdvös kihatásai lehetnek,

ékitve, a templom főajtájától jobbra eső folyosón olcsón árúlják a zarándokoknak.

E napon éppen jubiláló francia abbék voltak egybegyűlve Paray-ban. Nem fürdőhelyen, nem zajteljes városban, nem vendéglőben, nem fényes asztalnál gyűltek ők össze, hogy ott durrogó pezsgő mellett — a mint az napjainkban nem ritkaság — azt tolmácsolják egymásnak, a mit belül nem éreznek, hanem az Isten fia által oly sok kegyelemmel elhalmozott szent helyen vonultak vissza a világtól egy kis *lelkigyakorlatra*, hogy mindnyájunk közös céljának elérésére új erőt nyerjenek. Ez francia abbékhoz méltó mozzanat! — Délelőtt 10 órakor ünnepélyes isteni tiszteletet tartottak, a melyre mi is kaptunk meghívást. A mise alatt — evangelium után — egy arra felkért fiatal francia kanonok tartott szent beszédet. A szentélyben elhelyezett harmoniumnál pap ült, s az ő zenekísérete mellett a jelenlevő papok az egész mise alatt gregorius énekeket énekeltek. Boszantól fogva ilyenkor az, hogy ezek a franciák a saját nyelvtanuk kaptafájára huzzák a latin szavakat is. A sok „ü” meg „zs“-től csak úgy hemzsegett az egész ének. Minket magyarokat, a kik közelebb állunk náluknál a latin szavak tiszta kiejtéséhez, alig voltak képesek megérteni, ha velük latinul értekezünk.

A miszés alatt itt nem csemetnek, még Úrfelmutásra sem, ezen ünnepélyes mise alatt azonban az oltárlépcsőre állványra helyezett hatalmas felgömb harangra ütöttek és pedig bőrbő varrott fakalapáccsal. Az ily tompa hang sokkal mystikusabb, mint a mi gyerekeink pajkos csemettyű csörömpölése a szt. mise alatt.

Emléktárgyakat bevásárolva s azokat b. Alacoque Margit sírjához érintve a templomtól érzékeny bucsut vettünk, a legtöbbben avval a reménytelen gondolattal, hogy földi életünkben ide többé aligha lesz alkalmunk visszatérni.

Azután még egy fagygyús menu-t ettünk végig és az egylovas francia omnibuszokon sietünk kifelé a vonathoz. Dunántúli Jóska bácsinkat e rövid kocsituton is szigorú következetességgel üldözte a „pech.” Az ő ládikája leesett az omnibusz tetejéről, s darabokra törve terült el a kemény francia földön. A magyar gourmand titkai ekkor nyilvánvalóvá lettek a franciák előtt, mert a szétrepült sonka, meg töpörtyűs pogácsa ezt bizony elárulták. A keresztény szeretet azonban gondoskodott arról, hogy a kár megtérítve legyen, a Latinovics család Toulouse-ban vett neki egy új ládikát a régi helyett.

Francia dohányfüst kábító illatárja mellett, mint a bum-bum ágyúból kilőtt golyó, oly sebesen rohantunk azon az uton visszafelé, a melyen jöttünk, egészen Maconig. Egy utazó azt mondotta nekünk, hogy a mióta a francia kormány rátette a kezét a dohányra és gyufára, azóta az egyik drága, a másik meg nem olcsó, mindkettő pedig egyenlően rossz. Ilyen a francia monopolium. Az én szám is körülbelül afféle érzeteknek hódolt, mint mikor egykoron a nagy szünidőben, másnak hiányában, belföldi „hosszút” szitt a ribényi falusi magányban. Az ilyen szivarnak a felső fele sokszor még érintetlen, a belseje már hamu, s az alsó része már a szájadat pörköli. A német úgy jellemzi őket, hogy: „brennen krumm und stinken g' rad.” Az ember ilyenkor elcsodálkozik, hogyan tudott az emberiség polgárjogot adni az élvezeti cikkek között egy ilyen haszontalan mérges növénynek. A bevett szokas, a divat! Az emberek tudniillik a ragályos hóbotort divatnak nevezik. Valamikor világi és egyházi tilalmak állottak szemben a drága szivarzás élvezésével. S ma már a trafikosnak ez képezi mindennapi kenyerét, a diurnistáknak ez a legfőbb fényüzési cikke, a deáknak pedig valóságos világitó fáklója — a tilalom sötétjében.

Az egyik kisebb állomás táblájára ezt láttuk írva: *Clugny*. Itt volt az a híres bencés zárda, melynek lakói (cluniacenses) a világtörténe-

CSARNOK.

Lourdesi utam emlékei.

Közi: Benyák József. (15)
(Folytatás.)

Parayban a bazilikától jobbra eső kereskedésben egy frank belépti díj fejében „Dioramá“-t mutatnak, a mely természeti hűségben mutatja a kerthelyiséget és Üdvözítőnk életnagyságú alakját, a mint a mogyoróbokorban, a kertben kerteszkedő zárdaszűznek lángoló s tövissel körülvett szívvvel megjelenik. Sajátságos dolog, hogy jobbra a kertben az az állatka látható, a melyen a kis Jézust Egyiptomba vitték, s a melyen földi élete végén utolsó bevonulását tartotta Jeruzsálembe.

A mogyoróbokor még most is fenáll a zárda kertjében, természetesen kétszáz év alatt már sokszor hajtott új és új gyökereket, s új és új ágakat. Boldognak érezte magát az, a ki az apáctól csak egy zöld levelkét is kaphatott belőle emlékül, vagy ágából egy darab fácskát. A bokor fájából különben gyaluforgács vékonyságú szeleteket papírra keresztbe ragasztanak s a közepén Jézus szívének, vagy b. Al. Margitnak képével

lomban fontos szerepet vittek. Egyesek a pápai trónuson is ültek, így a nagy Hildebrand, az egyházi fegyelemnek nagy megújítója, a ki VII. Gergely név alatt kormányozta az egyházat. A XVI. században azonban a hugenották elpusztították e zárdát, könyvtárát pedig a rendkívül becses kéziratokkal együtt elégették. A nagy francia forradalom alkalmával a szerzetet egészen feloszlatták, az óriási nagyságú templomot a város vette meg, s majdnem egészen szétbontotta. Meg is érdemelték tehát, amit a nagy Napoleon nekik mondott, midőn őt Clugny polgárai meghívták: Menjének önök vandálok!

Maconban ismét egy más vonat forró kupéját kellett lakóhelyül elfogadnunk. Egy fiatal francia abbéval kerültünk itt össze, a ki, miután a mi egyenruhánk nem volt egyenlő az övével, aligha ismert volna el katolikus papoknak. Fegyelmre nem méltatott minket, végezte breviáriumát. Megjegyzem, hogy a francia abbékat civil papi ruhában sohasem lehet látni. Rájuk nézve ez oly különös volna, mintha pl. egy apáca divatszzerű polgári női ruhát venne föl olykor. Náluk a papi taláris hordása szigorú fegyelmi parancs. A mily egyformán, egyháziisan vannak nálunk is öltözve az apácák, ép oly egyformán vannak öltözve a francia abbék. Nemesak a talárisuk egyenlő, de egyenlő szabásu a cipőjük is, egyforma a szőrös, széles karimájú abbé-kalapjuk. Keztyűt, szivart egyiknél se láttam. A vendéglőbe csak végső szükségben térnek be, még hosszabb utazás alkalmával is.

Alkonyatkor Lyonba értünk. Itt a gyorsaság fogalmait szerint kellett tülesnünk a vacsorán, hogy a francia vasutak szűk ketreceiben tovább repüljünk és pedig az egész éjen át. A kupében hozzánk került uri ember majdnem könyörögve kért engedelmet — az ismeretlen nyelv hallatára szivart és gyufát mutatva — hogy szivarját elszihassa. Mi azt kisebb kérelem árán is megengedtük volna. Hogy pedig mennyire ellenkezik a dohányzás Franciaországban az illem paragrafusával, azt abból is gyaníhattuk, hogy még a megengedés után is, miután egyikünk sem szivarzott abban a percben, a nyitott ablakhoz állt, olyfele pozícióban, mint a hogy a rhodusi kolosszust rajzolják, s az ablakon kifelé eregette a füstöt.

A kiállott uti fáradsalmak később arra kényszerítették, hogy az álmok világába is tegyünk egy kis látogatást. Dacára a sok akadálnak, ez csak-

hamar sikerült. Nem is jöttünk onnan vissza a realis életbe csak akkor, mikor késő éjjel Tarascon-ban a vonatról lekergettek. Nagy keletje volt itt a mindenféle hűsítőknak, limonádénak, narancsnak stb. A kinek gyomrában még a lyoni vacsora küzdött a létért, az cognacot kért, ha ezen erős italhoz torkán kívül a bugyellaris is beleegyezett. Az álmos garconok, miután a befolyt pénznek az ő zsebükben csak átmeneti tartózkodási helye volt, ennek az éjjel utáni vizitnek annyira örültek, hogy nem késtek azt a komor felhőkkel vérrokonságban álló mimikával külsőleg is kifejezni. Csakhogy a mi gyomrunk a hosszadalmas út alatt sok szokatlan dolgot lenyelte, lenyelte ezt is minden veszély nélkül. Feltűnő volt itt, hogy a visszajáró aprópénzt szép kagylókban hozták vissza az utasoknak.

(Folyt. köv.)

Nyílt tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Elismerő nyilatkozat.

Alulírott, tek. Hansner Frigyes ur közve-ttése mellett *Rétay és Benedek* budapesti cégnek *oltár-építészeti gyárából* az alsó-dombóli templom számára megrendeltem két új mellékoltárt teljes felszereléssel.

Tekintve az oltárok technikai kivitelét, gazdag aranyozását és polychromirozását, nemkülönben az igen sikerült szép szobrokat, mondhatom: hogy ezen oltárok igazán diszpeldányai az oltár-építészeti művészetnek, s az egyháznak kiváló, épülő diszül szolgálnak.

Nemesak laikus hveim, de műértők is elismerőleg és dicsérőleg nyilatkoztak ezen oltárokról, miért is fentnevezett céget bárkinek jó lelkiismerettel ajánlhatom.

Alsó-Dombón, 1899. dec. 12.

Marcis Gyula,
alesperes-plébános.

Telefon.

H. Novák. Az egyszerűbb olcsinú db. 26 - 28 frt. Olcsóbb nem lehet. Nem marad tehát egyéb hátra, mint várni, míg a ft. úr buzgósága előteremtí a szükséges többletet, az egylet a szélső határig megy az áldozatkésztségben, azontúl igazán nem mehet.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, miszerint az ünnepek alkalmából nagyobbokú bevásárlásokat tettem és 36 év óta fennálló üzletemben

legelegánsabb és legfinomabb

arany és ezüst ékszerek- és órákból

egy nagymérvű és dús választékú

36-ik KIÁLLITÁST

rendeztem, melynek megtekintésére ezennel tisztelettel meghívni bátorlódok.

A lehető legszébbet a lehető legjutányosabb áron felajánlva, felkérem, méltóztassék ünnepi bevásárlásai alkalmával kiállításomat ez idén is nagybecsű látogatásaival és megrendeléseivel megtisztelni s legfőbb feladatomnak tekintendem, hogy a belém helyezett bizalmat kiérdemeljem.

Együttal van szerencsém tudomásra hozni, hogy

üzletem aranyozási, ezüstözési és javítási osztályait

kibővíttem, és hogy ennél fogva órák, arany- és drágakő-ékszerek **vésését, aranyozását, ezüstözését, átalakítását és foglaltását**, nemkülönben úgy egyszerű, mint a legfinomabb kivitelű új tárgyak legrövidebb idő alatti jutányos, jó és tartós készítését elvállalom, s így a legmesszebb menő igényeknek is megfelelni képes vagyok.

Nyitrán, 1899. év december havában.

Alázatos szolgálja

Felsenburg Fülöp,

órák és ékszerész.

1-2.

Vidéki házból való fiú
TANONCNAK
felvételik
PLECH PÉTER cukrászdájában
Nyitrán. 3-3.

→ ÉRTESÍTÉS. ←

Ezennel van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, hogy azon kellemes helyzetben vagyok, miszerint a beszerzendő

karácsonyi és ujévi ajándékokat

arany és ezüst árucikkekben az elképzelhető olcsó áron vagyok képes szolgálni.

Amenyiben a t. közönséget

karácsonyi kiállításom szíves megtekintésére tisztelettel kérem, maradok kiváló tisztelettel

Goldner Antal özv. utódja

SCHICK GYULA, 1-2.

Nyitrán, Kalmár-utca 12. szám.

Előfizetési felhívás

„Képes Családi Lapok“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A **„Képes Családi Lapok“** olyan szelvényben és irányban van szerkesztve, hogy ifjú és öreg külön s együttvéve élvezettel olvashatja.

A **„Képes Családi Lapok“** minden évben *négy* külön beköthető regényt ad ingyenes mellékletül előfizetőinek.

A **„Képes Családi Lapok“** borítéka szelvényes és szórakoztató csevegések, illetve kérdések és feleletek tárháza és így az előfizetők díjtalanul közölhetik gondolataikat az „Előfizetők postájá“-ban.

A **„Képes Családi Lapok“** előfizetési ára a **„Hölgyek Lapja“** című divatlappal és a külön beköthető **„Regénymelléklet“**-tel együtt:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 frt — kr.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

A **„Képes Családi Lapok“** annak, a ki az előfizetési összeget és azonkívül még 80 kr csomagolási és postaszállítási díjat egyszerre beküldi, elismerésül még külön 4 legújabb regényt küld ingyen és bérmentve.

A **„Képes Családi Lapok“** mutatószámokat ingyen és bérmentve küld mindazoknak, a kik eziránt — legcélszerűbben levelezőlapra — hozzáfordulnak.

A **„Képes Családi Lapok“** kiadóhivatala

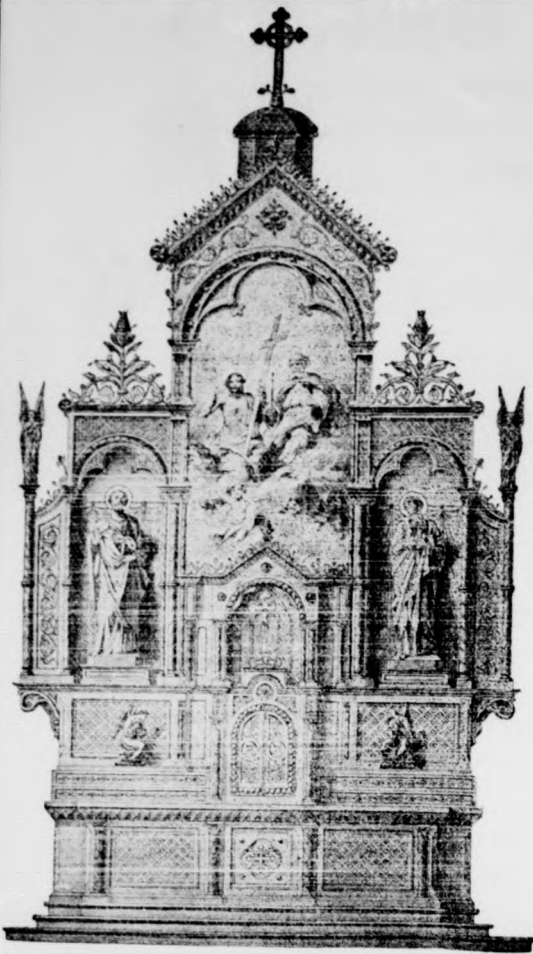
Budapest, V. Vadász-utca 14.

1-5.

(Saját házában.)

Vidéki megrendelések gyorsan és leküldetésre eszközöltetnek.

Kivánatra választék-küldeménynyel is szolgálok.

KRAUSE JÓZSEF

templomberendezési műterme
Selmecbánya (Hontmegye).

32-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Mindennemű oltárok, szószékek, Úrkoporsók stb. megrendelés szerint saját jól berendezett műhelyemben bármely stíl és rajz szerint eszinosan, szolidan és a legjutányosabban készíttetnek el.

Elvállalom régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujtását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását: mindezek nem mások közreműködésével, de saját műhelyemben készülnek.

A templomokban eszközölt munkákról az árjegyzékeimben kiténtetett elismerő okiratok, (melyek bárki által megtekinthetők) szolgálnak bizonyítéknak.

A többi között a következő munkákat végeztem:

Steffultó. (Hont m.) Oltárok ujtva, a templom festve és új gyóntató-szék.	Zsarnóca. (Bars m.) Kalvária kápolnájába egy Jézus szt. Szíve oltár.
Léva. (Bars m.) Templom festve, egyes oltárok ujtva és 4 db. új Cherubin.	Nagy-Szűz. (Gömör m.) Egy új Jézus sz. Szíve szobra.
Léva. Zárda-kápolna festése és egy új góth-stylü oltár.	Tesmag. (Hont m.) Egy új és egy régi oltár ujtva.
Léva. Kórház-kápolna újbóli festése és oltár ujtva.	Kemence. (Hont m.) Egy oltár és szószék ujtva, a templom festve és egy új Lourdi oltár.
Selmecbánya. (Hont m.) Kalvárián a keresztjáró ut, valamint az ottani templomok megújítása.	Bélabánya. (Hont m.) Egy fő és két mellék új oltár és a templom festve.
Selmecbánya. Katharina-templom részére egy új mellékoltár.	Hodrusbánya. (Hont m.) Oltárok ujtva és a szentély festve.
Selmecbánya. Erzsébet kápolna részére egy tölgyfából készült góth-stylü oltár.	Pozsony-Beszterce. (Pozsony m.) Egy új feltámadás.
Selmecbánya. Havi boldogasszony-templom részére egy góth-stylü oltár.	Garam-Rév. (Bars m.) Egy Lourdi oltár ujtva és a templom festve.
Vihnye. (Bars m.) A fő- és 2 mellékoltár szentségtartója ujtva.	Tővis. (Zólyom m.) Egy új szent sir.
Hont-Besenyő. (Hont m.) Két oltár és egy szószék ujtva.	Zaluzsány. (Gömör m.) Egy új Jézus szt. Szíve oltár.
Alsó-Almás. (Hont m.) Egy új római stylü főoltár, gyóntató-szék és templom festése.	Dalmad. (Hont m.) Egy új főoltár, Nep. sz. János szobor és a templom festve.
Ipolyságh. (Hont m.) Egy Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár szt. serral.	Jakabfalva. (Zólyom m.) Egy új góth stylü mellékoltár.
Hosszúfalú. (Nyitra m.) A templom festve és oltárok s szószék ujtva.	Úrmény. (Nyitra m.) Egy sz. József szobor állványával.
Egeg. (Hont m.) Egy új Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár.	Nagyvárad. (Bihar m.) A kórház kápolnája részére egy új főoltár.
Vámos-Ladány. (Bars m.) A templom festve és egy új Lourdi oltár.	Magaslak. (Hont m.) Két új mellékoltár és keresztjáró ut.
Répigye-Váralja. (Bars m.) Egy új góth-stylü oltár.	Szt. Antal. (Hont m.) Egy szent sir és egy nagy zászló.
	Aranyosmaróth. (Bars m.) Egy új Jézus szt. Szíve szobra állványával.
	Szélakna. (Hont m.) Ot oltár, egy szószék ujtva és egy új szt. sir.
	Lesenye. (Hont m.) Egy új Lourdi és 1 új Natália szobor.

HIRDETMÉNYEK

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

SZUPERFOSZFÁT,

chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I-a RÉZGÁLIC 98-99%

jegecokban és őrlve, valamint egyéb

permetező-anyagokat

legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

MÜTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN, Váci-körút 21.

